ТКАЧЕНКО Н.М., АЛЄКСЄЙЧУК В.І., РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ЯК СКЛАДОВА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ[1]

Ткаченко Н. М., Алєксєйчук В. І.

Реферат. Ткаченко Н. М. і Алєксєйчук В. І. у тезах, оприлюднених у матеріалах V Міжнародної науково-практичної конференції «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі» (Київ, 9–10 грудня 2020 року, Національна академія внутрішніх справ, ч. 1, с. 265–269), розглядають реформування правових засад експертного забезпечення правосуддя як складник державної антикорупційної політики. Вихідна теза авторів: судова експертиза є стратегічним сегментом правосуддя, і попри рівність усіх видів доказів висновок експерта на практиці часто стає орієнтиром у з'ясуванні обставин, що потребують спеціальних знань. Звідси високі вимоги до відповідальності, професійного рівня експерта та надійності його інструментарію, які мають бути єдиними для всіх представників професії. Порівнюючи штатну чисельність, навантаження, фінансування й матеріально-технічне забезпечення експертних установ різних відомств, автори показують розбалансованість системи: фактичний штат експертних установ МВС майже втричі більший, ніж у Міністерства юстиції України, тоді як експертиз в установах МВС проводять менш ніж удвічі більше; фінансування установ МВС майже вп'ятеро, а видатки на обладнання у 9,5 раза перевищують показники установ Мін'юсту. Річне навантаження коливається від 20 експертиз на одного експерта (ДПСУ, СБУ) до 333 (МОЗ). Розбіжності стосуються також кваліфікаційних вимог, органів професійного відбору й дисциплінарної відповідальності, що породжує нерівність судових експертів. Наслідки такої розбалансованості, зокрема затягування строків експертиз, автори ілюструють рішеннями Європейського суду з прав людини у справах «Ващенко проти України», «Якименко проти України» та «Андренко проти України». Вони пропонують уніфікувати нормативне регулювання у сфері експертного забезпечення правосуддя, запровадити єдиний суб'єкт, відповідальний за формування державної політики в цій сфері, закріпити на рівні закону загальні засади діяльності всіх суб'єктів судово-експертної діяльності, пріоритетні напрями розвитку судової експертизи та єдині вимоги до експертів. Висновки корисні законотворцям, керівникам експертних установ і практикам, які оцінюють висновки експертів.

Ключові слова: експертне забезпечення правосуддя, судова експертиза, антикорупційна політика, судово-експертні установи, навантаження судових експертів, фінансування експертних установ, уніфікація законодавства, Європейський суд з прав людини, реформування судової експертизи.

Reforming the Legal Framework of Expert Support of Justice as a Component of Anti-Corruption Policy in Ukraine

Tkachenko N. M., Alieksieichuk V. I.

Abstract. Tkachenko N. M. and Alieksieichuk V. I., in a paper published in the proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference «Implementation of State Anti-Corruption Policy in the International Dimension» (Kyiv, 9–10 December 2020, National Academy of Internal Affairs, Part 1, pp. 265–269), treat the reform of the legal framework for expert support of justice as part of Ukraine's anti-corruption agenda. They argue that forensic examination is a strategic segment of

justice: although all types of evidence are formally equal, the expert opinion often guides the court in establishing facts that require special knowledge, so requirements for expert competence, responsibility and research tools should be uniform across the profession. Comparing the staffing, workload, funding and equipment of forensic institutions subordinate to different ministries, the authors document marked imbalances. Institutions of the Ministry of Internal Affairs have almost three times more experts than those of the Ministry of Justice, perform fewer than twice as many examinations, receive almost five times more funding and 9.5 times more for equipment; the annual workload ranges from 20 examinations per expert (State Border Guard Service, Security Service) to 333 (Ministry of Health). Differences in qualification requirements and in selection and disciplinary bodies make experts unequal, and the European Court of Human Rights has found that excessive delays in examinations in Ukraine violate human rights (Vashchenko, Yakymenko and Andrenko v. Ukraine). The authors propose unified statutory regulation of expert support of justice, a single body responsible for state policy in this field, and common legal requirements for all subjects of forensic expert activity.

Keywords: expert support of justice, forensic examination, anti-corruption policy, forensic institutions, expert workload, funding of forensic institutions, legislative unification, European Court of Human Rights, forensic reform.

Реферат оприлюднено в журналі 11.07.2021. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

References

1. Tkachenko N. M., Alieksieichuk V. I. Tkachenko N.M., Alieksieichuk V.I., Reformuvannia pravovykh zasad ekspertnoho zabezpechennia pravosuddia yak skladova antykoruptsiinoi polityky v Ukraini [Reforming the Legal Framework of Expert Support of Justice as a Component of Anti-Corruption Policy in Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2021. Vol. 6, No. 4 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5343-tkachenko-n-m-aleksejchuk-v-i-reformuvannya-pravovikh-zasad-ekspertnogo-zabezpechennya-pravosuddya-yak-skladova-antikoruptsijnoji-politiki-v-ukrajini (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].